

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. május 6.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2024. május 6. 9:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon meg önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!
A költői-írói helyesírás átvétele saját szövegében nem hiba, ha az idézet szó szerinti és idézőjellel jelölt. Amennyiben az idézet jelöletlen és/vagy tartalmi idézet, akkor ügyeljen arra, hogy *A magyar helyesírás szabályainak 12. kiadása* alapján írja az adott szót!

Ékezethasználata pongyolának minősül, ha az egyezményes ékezetek helyett egyéni jeleket használ. Az egyéni írássajátosságok nem mentesítenek a hosszú és a rövid magánhangzók megkülönböztetésének kötelezettsége alól.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvasa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldja meg a feladatokat!

Valachi Anna: József Attila *Holt vidék* című versének értelmezése /Részlet/

Rejtelmekkel telített költészet József Attiláé. A szóvarázslatban örömét lelő költő nyílt, kitárulkozó egyéniségétől távol állt a titokzatoskodás. Verseiben éppúgy „kitakarta” magát, mint emberi kapcsolataiban. Nem tudunk róla, hogy valaha is terepszínű szimbólumok mögé rejtette volna kikíváncozó érzéseit. Pedig volt egy rövid periódus az életében, amikor bántó belső konfliktusát úgy próbálta földolgozni magában, hogy látszólag egészen másról beszélt, mint amitől szenvedett. A *Holt vidék* című versében tévedhetetlen biztonsággal talált rá arra a természeti tájra, amely egyszerre tükrözte vissza s fedte el pillanatnyi lelkiállapotát. [...]

Szántó Judit tanúsága szerint a *Holt vidék* József Attila kedvenc verse volt. 1932 nyarán keletkezett a Japán kávéházban. „Amikor a verset írni kezdte, két szó: '*lapos lapály*' csak ez volt meg. Előzőleg sakkozott. A második versszak második sorába került ez a két szó. Mondom újból: nyár volt. Játszott a szavakkal. Forgács Antalnak mondta el, hogy egy szókép mint hoz felszínre egy olyan verset, amely mondjuk a valóságtól távoli. Hisz a téli táj keménysége az olvadó melegben élő valóságnak látszott. Szinte fáztunk.”

Szántó Judit állítása szerint a vers hangulati magja egy kezdeti szótagjaival ölelkező, alliteráló szókapcsolat – a „*lapos lapály*” – volt. Legelőször e két – egymás negatív jelentését fölerősítő, közös archaikus töből származó – szó helyét sakkozta illetve kottázta-ritmizálta ki József Attila. A vers szerkezetét ugyanis a *Káka tövén költ a ruca* kezdetű népies műdal ritmusképletéhez igazította.

Induljunk el e két nyomon. A versszervező szókapcsolat érzésünk szerint kalevalai ihletésre vall. (Ismeretes, hogy József Attila a harmincas évek elején gyakran olvasgatta-idézte baráti társaságban a finn népi eposz egy-egy részletét.) Nyilván a finn szövegben is, de a magyar változat nyelvezetében különösen gyakori a szó eleji betűrímeiket összecsengető névszói összetétel, valamint a szó-, sor- vagy versbetét-ismétléssel nyomatékosított fokozás. A „*lapos lapály*” – akárcsak a „*mélységes mély*” – ilyenfajta ősi dallam- és hangsúlymintára vezethető vissza. A kalevalai inspiráció mellett szól József Attila nyelvkultuszának sajátos jellege. Akárcsak a bűvös-bájos szavakkal gyógyító vajákos költőelődök, ő is varázserőt tulajdonított a létezőt megidéző-helyettesítő szavaknak. [...] Kosztolányi Dezső rejtett hatása is fölfedezhető már e tárgyilagos-tűnődő tájleírásban. József Attila ekkorra már nemcsak a játékos rímtechnikát tanulta el mesterétől, hanem annak a múltra és a halálra irányuló játékos önszemléletét is. Kosztolányi mintát adott *A bús férfi panasza* versciklusban a felnőttkori szomorúság számadás jellegű levezetésére: _____¹ Abban, hogy az erős jövőtudattal alkotó József Attila tájékozódásának iránya hirtelen az egyéni történelem felé fordult, Kosztolányi költészetének hatása éppúgy szerepet játszhatott, mint a pszichoanalízisé.

A költő ekkoriban keletkezett tájvers-töredékei között több kísérletet találunk a *Holt vidék* mindkét rétege – a téli pusztaság és a sajátos lelkiállapot – kifejezésére. „*A tó jegét kásás hó fedi*” – írta egy dosszié fedelére, de nem folytatta. A *Nyárfák közt...* kezdetű töredékben ugyanez a természeti kép már a *Holt vidék* rejtett asszociációit idéző képzetel társult: „*Kásásodik a víz, kialakul a jég / és bűneim halállá állnak össze*”. Hosszabb verselőzménynek sejlik *A pipafüst lenyúl...* kezdetű, négystrófás, egy sor híján csaknem kész vers is, amelyben fordított – belülről kifelé és a földtől az ég felé irányuló – szemléleti ív térképezte föl a téli (ezúttal falusi) tájat, s a tájékozódási pontját veszített, fényre vágyó ember hiteles közérzetét: „*a napot csak sejtí az ember, / mint remélő a boldogságot – / onnan tudom, hogy süt, mert*

¹ A szövegben öt idézet helye üresen maradt. Az 1. feladat tartalmazza az ezekre vonatkozó feladatot.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

látok”. S végül a Japán kávéházban való tájképzeltetésekre utal a *Jó volna-e ...* kezdetű töredék két képe: _____ – s a másik: „*füstöl a föld*”. A *Holt vidék* e nyári kigőzölgés téliesített változatával kezdődik: „*Füstöl a víz*”. Akkor kristályosodhatott ki a rossz közérzet kiváltotta tájlátomásokból a *Holt vidék* végső képe, amikor József Attila rátalált a külső fegyelmező formára: a mintadalra. Vizi Albertnek, hódmezővásárhelyi barátjának meg is indokolta, miért éppen a *Káka tövén...* kezdetű nótára esett a választása: „Azért, mert ennek a dallamnak a ritmusa kemény és határozott, és bárhogyan énekeljék is, akár örömmel, akár bánattal, sohasem válik érzelmössé...” [...]

József Attila több kedvelt motívuma föltűnik a versben, s nem is mindig egyértelmű jelentéskörben. Talán a fagy, a hideg, a fázás érzetköre fejlődött legellentmondásosabban életművében. Ifjúkori verseinek hidege a magány, a kapcsolatnélküliség, a bezárkózás szimbólumaként jelent meg, de legyőzendő és legyőzhető ellenfélként ábrázolva: _____ (*Tél*). A hideg rendszerint kollektív célirányú cselekvésre, olvasztó-meleg emberi közösségek kialakítására sarkallta korábban. Később a kemény hideg mindinkább a csillagok, a közönyös világmindenség állandó jelzője lett (*Villámok szeretője*). Ezúttal a két tendencia összefonódásának tanúi lehetünk: a természet vastörvényei a társadalmi fejlődés kikerülhetetlenségét, a várakozás, a virrasztás reményét sugallják, noha nem túl szembeötlően. De öt év múlva már a legszebb évszaknak a mindaddig legrettegettebb telet tartja majd a maga számára a költő, a szenvedésektől megszabadító halál hidegét sóvárogva: _____ (*Íme, hát megleltem hazámat*).

Az idő leggyakrabban a szél formájában idéződik föl József Attila verseiben, aki áprilisi születésű lévén, magát is a szeszélyes viselkedésű tavaszi hónap mozgékony természeti elemének, a szél fiának tartotta: _____ (*Április 11*). A szél a változások elindítója, ösztökélője, energiaforrása a *Holt vidék* csupasz erdejében is. A várakozás, a tétovaság, a rendeltetését még nem fölismerő helyzeti energia szimbólumaként használja föl a költő az ól lógó, nyikorgó ajtaját „*babráló*” szél képét, s ebből az a következtetés is levonható, hogy a természetben jelenlevő céltalan mozgást a házban töprengő parasztnak hozzájuk majd értelmes működésbe, amint belátják a cselekvés szükségszerűségét. De azok még csak útban vannak a nélkülözhetetlen megvilágosodás felé. Míg a szél eredendően aktív, a füst hangsúlyozottan passzív időmotívum a versben. A párologó tó: a természeti körforgás, a kikerülhetetlen átalakulás tudatosítója a vers kezdetén. A pipázó paraszt eregette láthatatlan füstfelhő azonban a hetedik szakaszban a falak közé szorított, végső irányát még nem lelő történelemformáló akarát: a képzelt szabadság anyagtalán megtestesülése. S hiába az utolsó versszak hirtelen beszédhelyzet-váltása: az ellenséges világ tulajdonviszonyainak tudatosítása nem a parasztnak felismeréseként jelenik meg a *Holt vidék* végén, hanem változatlanul a költő interpretálásában. Nem túl derűkeltő a befejezés akkor sem, ha a költő „lelke” szempontjából vesszük szemügyre ezt az elidegenedést tudatosító négy sort. Ám a vers így is betöltötte eredendő funkcióját: józan világ- és önszemléletű felnőtte érlelte az illúzióitól megfosztott költőt.

A feladatlap bázisszövege az eredeti forrásszöveg módosításával (rövidítésével, nyelvtani egyszerűsítésével), de az eredeti szöveg integritásának megtartása mellett jött létre.

Az eredeti szöveg forrása: https://epa.oszk.hu/00000/00001/00347/pdf/itk_EPA00001_1986_05_559-571.pdf

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Az olvasott tanulmányrészlet több idézetet tartalmaz, azonban öt idézet kimaradt a szövegből. Keresse meg az alábbi idézetek helyét, majd írja be a szövegben kihagyott helyekre az odaillő idézet betűjelét! Minden helyre csak egy betűjelet írhat.

A)

„Szép a tavasz és szép a nyár is,
de szebb az ősz s legszebb a tél,
annak, ki tűzhelyet, családot
már végképp másoknak remél.”

B)

„Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
hogy melegednének az emberek.”

C)

„A talló kalászeit hányva
s a verebek közé belesván
nagy szél kapott föl egyszer engem
hirtelen, áprilisi estén.”

D)

„Már elmondtam, mint kezdtem el,
most elmondom, mint veszttem el.”

E)

„Jó volna-e, ha megdermedne fönt
hülten a súlyos arany napkorong?
– Nem! Az a jó, ha a szobában
friss kávészag tolong!”

5 pont	
--------	--

2. A tárgyias költészet a lírai műnem egy változata, tehát maga a beszélő, a személyiség nem iktatható ki az ilyen típusú versekből. A tájelemek, a felvázolt tárgyiasságok rendszere voltaképpen a beszélő lelkiállapotának kivetülése, azaz projekció.

a) Bizonyítsa a szövegből vett két idézettel, hogy a *Holt vidék* című vers projekció! (Elég az idézett mondat kezdőszavait és zárószavait leírnia.)

- _____
- _____

2 pont	
--------	--

b) Melyek azok a jellegzetes helyszínek, tájelemek, amelyek József Attila újszerű táj költészetében gyakran visszatérnek, megjelennek? Soroljon fel közülük kettőt, melyek NEM szerepelnek az olvasott szövegben!

_____

1 pont	
--------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Döntse el a szöveg alapján, hogy igaz vagy hamis az alábbi állítás! Húzza alá a helyes választ!

A *Holt vidék* című versben a költői szemlélődés a földtől az ég felé, belülről kifelé irányul.

IGAZ

HAMIS

1 pont

3. Szántó Judit szerint a *Holt vidék* József Attila kedvenc verse volt. Fogalmazzon meg egy érvet, indokot a szöveg alapján, miért volt, miért lehetett a költő számára fontos ez a vers!

1 pont

4. A táj képei már az ókori költészetben megjelentek: a békés pásztori élet idilli életérzése után vágyódó lírai művek az eklogák.

a) Ki az az ókori, latinul verselő szerző, akinek a nevéhez kötődik ez a műfaj?

- _____

Ki az a magyar szerző, aki szintén jelentőset alkotott ebben a műfajban?

- _____

2 pont

b) Nevezze meg a klasszikus ekloga egy további (a fenti meghatározásokon túli) jellemzőjét!

- _____

1 pont

5. a) A középkor irodalmában a természetre való evilági rácsodálkozásnak nincs különösebb szerepe. Milyen magyarázat állhat ennek a hátterében? Nevezzen meg egy indokot!

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Hogyan változott meg a reneszánsz világképében az ember és a természet viszonya? Válaszát saját ismeretei és/vagy az alábbi vers és versrészlet segítségével fogalmazza meg!

Ti szerencsés füvek, boldog virágok,
kiken tapos mélyzgató madonnám,
part, mely édes szavát figyelve andán,
szép lábának nyomát magadba zárod,

sima fácskák, friss lombbal ékes ágok,
halovány, kedves ibolyák a lankán,
sötét erdők, melyek fürödve lomhán
a Nap tüzeiben, oly sudárra váltok,

ó, nyájas táj, ó, tiszta, friss erecske,
mely tükröződ szép arcát s szép
szemét is,
s élő fényétől gyűlsz tündökletesre,

irigylem töletek tekintetét is!
Ne lássam itt ridegnek a követ se:
lángoljatok, hisz lánggal égek én is.

/Petrarca/

Áldott szép Pünkösdsnek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókot könnyebbitő szele!

Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemile torkát kiáltásra,
Fákot is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.

Neked virágoznak bokrok, szép violák,
Folyó vizek, kutak csak neked tisztulnak,
Az jó hamar lovak is csak benned vigadnak.

[...]

/Balassi/

1 pont

6. Olvassa el az alábbi versrészletet, és oldja meg a feladatokat!

„Hervad már ligetünk, s díszei hullanak,
Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.
Nincs rózsás labirinth, s balzsamos illatok
Közt nem lengedez a Zephyr.

Nincs már symphonia, s zöld lugasok között
Nem bűg gerlice, és a füzes ernyein
A csermely violás völgye nem illatoz,
S tükrét durva csalét fedí.

A hegy boltozatin néma homály borong.
Bíbor thyrusain nem mosolyog gerezd.
Itt nemrég az öröm víg dala harsogott:
S most minden szomorú s kiholt.”

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Berzsenyi Dániel *A közelítő tél* című versének első három versszaka a tájleíró vers hagyományos szerkesztésmódját követi. A versben a _____-től/től halad a _____ felé a beszélő.

1 pont

b) Berzsenyi az őszi táj kihaltságát összekapcsolja az értéktelített tavasz/nyár múltbéli megidézésével.

Írjon példákat az alábbiakra a versrészletből! Mindig annyi példát írjon, amennyit a feladat kér.

	Értékvesztés, pusztulás képei <i>MOST</i>	A felidézett egykori értéktelített képek (tagadás nélküli alakjukban) <i>NEMRÉG</i>
Igék (2)		
Melléknév, melléknévi igenév	Melléknévi igenév (1):	Melléknév (1):
Állítmány	Névszói állítmány (1):	Vegyes hangrendű igei állítmány (1):

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Petőfi tájköltészetének egyik legfőbb újdonsága, hogy a táj nem önmagáért való téma költészetében, sokkal inkább önmagát határozta meg vallomásos jellegű tájverseiben.

„Börtönéből szabadult sas lelkem” – írta.

Húzza alá a megadott címek, szavak közül azokat, melyek a Petőfi tájköltészetéről szóló hiányos szövegbe illenek!

Petőfi legismertebb, legtipikusabb tájleíró költeménye 1. című. Petőfi előtt ez a táj 2. számított, az irodalmi hagyomány sem kedvelte. A 3. a vadregényes, fenséges 4. részesítette előnyben, melyet Petőfi – saját szavaival mondva – 5., de nem szeret. Így a hagyománnyal és a közízléssel való szembe fordulása már a témaválasztásában megjelenik. Ő a 6. részleteket (romos csárda, árvalányhaj, nyárfaerdő stb.) emeli költészeté.

Petőfi tájverseiből esztétikájának egy lényeges vonására következtethetünk. A rokokó 7. parkjaival és a romantika monumentális természeti képeivel szemben a romlatlan pusztát tartotta emberhez méltó környezetnek, mely 8. saját 9. kifejezője.

1. *Szeptember végén, Az alföld, Itt van az ősz, itt van újra...*

2. érdekesnek, fejlettnak, civilizálatlannak

3. barokk, romantika, realizmus

4. tengert, hegyvidéket, erdőt

5. elismer, tisztel, csodál

6. jelentéktelen, különleges, mindennapi

7. szabályos, túldíszített, hatalmas

8. vadságában, szelídségében, tágasságában

9. sikerének, szabadságeszményének, elismertségének

3 pont	
---------------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Ady költészetében is megjelenik Petőfi tája, a puszta képe, de éppen Ady az, aki képes új jelentéssel telíteni ezt a hagyományos motívumot. Versei már nem tájleírások, inkább látomásos képek. Olvassa el a verset, majd válaszolja meg a kérdéseket!

Jöttem a Gangesz partjairól,
Hol álmodoztam déli verőn,
A szívem egy nagy harangvirág
S finom remegések: az erőm.

Gémes kút, malom alja, fokos,
Sivatag, lárma, durva kezek.
Vad csókok, bambák, álom-bakók.
A Tisza-parton mit keresek?

a) Milyen szimbolikus jelentést, értékítéletet hordoz a 2. versszak 1–2. sora?

---

1 pont	
--------	--

b) A 2. versszak motívumsora metonímia/szinekdoché. Magyarozza meg, mi a névátvitel alapja!

---

1 pont	
--------	--

c) Mi a viszonya a beszélőnek/lírai ének a Tisza-parthoz?

---

1 pont	
--------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Világirodalmi alkotás/alkotások helyszínét olvashatja a táblázatban. Adja meg egy-egy, a 19. század végéig keletkezett epikai vagy drámai műnek a címét, amelynek cselekménye az adott színhelyhez kötődik. Minden sorba csak egy művet írjon!

A földrajzi hely, város	Az epikai vagy drámai alkotás címe
Ithaka	
Párizs	
Pétervár/Szentpétervár	
Thébai/Théba	
Verona	

2 pont

10. Az alábbiakban három leíró részletet olvashat epikai művekből. A tájleírás, a környezetrajz alapján döntse el, hogy mely stílusirányzatok jellemző jegyeit hordozzák a szövegek!

a)

„Azután este lett.

A hegyek, erdők, régi királyi lakok és pirostetejű parasztházak eltűnedeztek a leereszkedő sötétségben, egy csónak sokáig látszott a régi ezüsthöz hasonlatos Duna hátán, a csónakban fehérruhás nők ültek, és egy kibontott, hosszú fehér fátyolt lebegtettek a víz felett, majd megjelent a rév lámpása a túlsó parti sötétségben, és erre csend lett a nagy Dunán. A habok láthatatlanul, álmodozva suhantak tova, és elvitték hírét Szindbádnak a messzi tengerekre, amint búbánatosan üldögél egy kis faluban, egy rozzant verandán.”

A stílusirányzat megnevezése: _____

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b)

„...élő virággal is díszlenek a falak; párkányaikról, repedéseikben mintha kegyeletes kezek zöld koszorúi függnének alá. Azok óriási lombfák, fenyők, miknek komor tömegét az őszi dércsípte bokrok sárga és piros füzerei tarkítják. Egyszer-egyszer megszakítja a végtelen, a szédületes kettős falazatot egy benyúló völgykebel, melyen keresztül egy rejtett, emberlaktalan paradicsomba látni. Itt a két sziklafal között mély, komor árny borong, s a nappali sötétbe, mint valami tündérvilág mosolyg be a napsütötte völgy képe, vadszőlő erdejével, melynek érett, apró, piros bogyói szint adnak a fáknak; tarka leveleik szőnyeget vonnak rájuk.”

A stílusirányzat megnevezése: _____

1 pont	
---------------	--

c)

„Itt száraz a kövezet, a lefolyókban se sár, se víz, a falak mentén fű burjánzik. Aki erre jár, lenne bár a leggondtalanabb ember, kedvét veszti itt; egy kocsi robogása errefelé esemény, a házak mogorvák, a falak börtönre emlékeztetnek. Az erre vetődő párizsi csak polgári penziókat látna itt, vagy középületeket, nyomort vagy unalmat, haldokló öregséget, munkára kényszerülő, vidám ifjúságot. Nincs Párizsnak visszataszítóbb kerülete, de mondjuk ki, ismeretlenebb sincs. Kiváltképp a Neuve-Sainte-Geneviève utca olyan, mint egy bronzkeret, az egyetlen, amely ehhez a történelmhez illik, s amelynek felidézéséhez semmilyen szín sem lehet túl komor, semmilyen gondolat túl sötét, ugyanúgy, miként lépésről lépésre halványabb lesz a napvilág.”

A stílusirányzat megnevezése: _____

1 pont	
---------------	--

d) A prózai művek is gyakran élnek tájleírással. Milyen szerepe lehet a regényekben, novellákban a tájleírásnak, az elsődleges (természeti) és a másodlagos (épített) környezet bemutatásának? Nevezze meg a tájábrázolás két lehetséges szerepét!

- _____
- _____

2 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. Az alábbi versekben, versrészletekben költőink megidézik egy-egy tájat, helyet. Adja meg az idézett versek címében előforduló földrajzi nevet!

Idézet	Földrajzi név
„A rakodópart alsó kövén ültem, néztem, hogy úszik el a dinnyehéj. Alig hallottam, sorsomba merülten, hogyan fecseg a felszín, hallgat a mély.”	
„Tüzeket raknak az égi tanyák, Hallgatják halkán a harmonikát. [...] Ma nem üzennek hívó távolok, Ma kikötöttünk itthon, álmodók!	
„Én tört kövön és porladó keresztben Aletta van der Maet nevét kerestem. Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom, s tudtam, elmúlt nevét már nem találom. De a vasárnap délutáni csendben nagyon dalolt a név zenéje bennem.”	
„Mert a legárvább akinek még halottai sincsenek bora ecet könnye torma gyertyájának is csak korma álldogálhat egymagában kezében egy szál virággal mert a legárvább akinek még halottai sincsenek”	

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Olvassa el az alábbi két szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

<p>„hogyan mondjam el neked amit nem lehet mert szó az nincs csak képzelet”</p> <p><i>/ Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról. Dalszöveg: Adamis Anna /</i></p>	<p>Lehet-e, hogy valaki inkább már táj. Hogy az érzelmek és gondolatok többé nem érzelmek és gondolatok benne, hanem egy ösvénynek, egy erdőrészesnek a képei, s ha feltennének neki egy kérdést, a legigazabb választ azzal adná, hogy elvinné a kérdezőt arra a helyre, rámutatna, semmit sem szólna, így válaszolna.</p> <p><i>/ Györffy Ákos: Táj /</i></p>
---	---

a) Milyen problémával szembesül mindkét vers beszélője?

b) A kortárs tájlíra kapcsán írja Györffy Ákos (1976–): „A természetről való beszéd, a tájköltészet ingoványos vidékein a legtöbben kudarcot vallanak, belezuhanak az előre odakészített csapdába ... a szerző régi, unásig ismert paneleket használ, cikornyás képek mögé bújik.”

Lehet-e olyat írni, amit nem írtak meg előttünk? Fejezze be a megkezdett mondatot!

A posztmodern szerint _____

2 pont

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. Janus Pannonius és Jász Attila versét több mint 450 év választja el egymástól. Ugyanakkor mindkét alkotásban az általuk megjelenített táj önmagán túlmutató, közös jelentést hordoz. Milyen párhuzam figyelhető meg a természeti kép és a művészsors között a két vers alapján?

Janus Pannonius: <i>Egy dunántúli mandulafáról</i>	Jász Attila: <i>RÉSZLET</i> (<i>SELMECBÁNYA LÁTKÉPE</i>)
Herkules ilyet a Hesperidák kertjébe' se látott, Hősi Ulysses sem Alkinoos szigetén. Még boldog szigetek bő rétjein is csoda lenne, Nemhogy a pannon-föld északi hűs rögein. S íme virágzik a mandulafácska merészen a télben, Am csodaszép rügyeit zuzmara fogja be majd! Mandulafám, kicsi Phyllis, nincs még fecske e tájon, Vagy hát oly nehezen vártad az ifju Tavaszt?	világoszöld fa fénylik a sötét lombok közt magányosan

A megjelenített táj (központi kép, környezet):

--	--

1 pont

A képek által hordozott közös jelentés:

1 pont

40 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA:
EGY ADOTT MŰ ELEMZÉSE, ÉRTTELMEZÉSE**

Értelmezze Kovács András Ferenc költeményét! Elemzésében mutassa be a lírai én létösszegzését és jellemezze beszédmódját! Térjen ki a mű motívumainak, poétikai-stilisztikai eszközeinek jelentésformáló szerepére is!

Fogalmazása 600–800 szó terjedelmű legyen!

Kovács András Ferenc: Fakult, ajtótlan kulcsok

Költözni még!... Örök költözködés
a lét – szökés, csellengés, átmenet...
S hitted, balek, szerencséd rádnevet?
De rettenet, tört fény, költős köd és
közöny szemedben – oldás és kötés,
ezernyi semmi, fölgyűlt rongy, kacat,
fölösleges nyűg, unt dolog, vacak,
molyette jelmez, átlikadt ruha,
széthullt mosoly családi albuma,
képek, lapok, szegek, halott lomok –
s a Szaharából egy flakon homok...
Rég elfeledt, gazdátlan kulcsokat
találsz, forgatsz, nem ismersz túl sokat –
talál hozzájuk ajtó, zár, lakás?
S van egy szobád még, hol ne lakna más?
S vak űrben árnyad otthont vélhet-e,
ha már fölszámolódott élete?

Forrás: *Bohócöröklét (Impromptuk és divertimentók, 2003–2009)*. Magvető Könyviadó, Budapest, 2011. 169.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

REFLEKTÁLÓ SZÖVEG ALKOTÁSA

„*Szirák Péter*: Mit gondoltok arról, hogy mennyire kell ismernie a paródia olvasójának a parodizált szövegeket, vagy lehetséges, hogy azok a szövegelmények nélkül megállnak a saját lábukon?

Balogh Gergő: Nagyon pragmatista módon megválaszolva a kérdést: minden további nélkül lehet paródiát olvasni anélkül, hogy az előzményszövegeket ismernék. [...] Ezek a művek tehát olvashatók önálló művekként, remekül szórakozhatunk a bennük színre vitt nyelvi humoron, összetettségen, [...] és mindezt anélkül tehetjük meg, hogy ismernék ezeknek a szövegeknek az intertextusait, úgynevezett előzményeit. Nem fogunk belőlük mindent elérteni, de még így is maradandó élményben lesz részünk. Ugyanakkor, és ez rendkívül fontos, mégsem tudjuk őket kizárólag úgy olvasni, mintha önálló művek lennének. [...].

A másik része a dolognak az, hogy a paródiát paródiaként kibontva – vagyis egy mélyebb értelemben – csakis előzetes szövegek ismeretében tudunk olvasni. És ez nem azért van, mert [...] a mű a jól értéséhez szükséges ismeretek nélkül nem lesz élvezhető, vagy mert ezek birtokának hiányában nem lesz jelentéstartalma, mondanivalója, vagy akár egyszerűen csak nevetető funkciója, humora; mert nem ismerjük fel ezeket a szövegeket szöveggként, hanem azért, mert a paródia sikerültségét csakis korábbi szövegek és az általuk alkotott szöveghagyomány felől, a paródia szövegközi kapcsolódási pontjai felől tudjuk megítélni.”

Forrás: Ismétlés, különbséggel. Kerekasztal-beszélgetés a paródiáról. *Alföld*, 2020/3, 54–57.

Székely Csaba: *Ady Endre Csillagok háborúját néz*

Vagyok az éjfékete Nagyúr,
Vagyok az éjfékete Nagyúr,
Büszke, vasarcú szörnyeteg,
Halotti zenére lépkedek.
Nagy-bús lelkemben sötét Erő,
Nagy-bús lelkemben sötét Erő,
Páncél borítja testemet,
S lihegek egyre, lihegek.

Forrás: <http://www.barkaonline.hu/szepirodalom/18-versek/6947-szekely-csaba-ady-endre-parodiai?>

Karinthy Frigyes: *Petőfi Sándor Barna kis lány szemének a...* /Részlet/

„Barna kis lány szemének a lángja
Idetűzött szívem pitvarába,
Kis halacska szőke Tisza vizén,
Örömeiben akarat ugrok biz én.”

Forrás: Karinthy Frigyes: *Így írtok ti*. <https://mek.oszk.hu/00700/00716/00716.pdf>

Ön szerint ismernie kell-e a paródia olvasójának a parodizált szövegek, műfajok, stílusok eredetijét vagy jellemzőit? Fejtse ki véleményét erről a kérdéssel! Tanulmányai és olvasmányélményei alapján reflektáljon a kapott idézetekre, hivatkozzon a megadott példákra túl még 2–3 irodalmi paródiára!

Megoldása 250–450 szó terjedelmű legyen!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			pontszám	
			maximális	elért
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			40	
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg	Tartalom	25	
		Szövegszerkezet	5	
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
		Összesen	40	
	Reflektáló szöveg	Tartalom	5	
		Problémaérzékenység	5	
		Gondolatmenet	5	
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5	
		Összesen	20	
Helyesírás			-8	
Íráskép			-2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma			100	

_____

dátum

_____

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg		
	Reflektáló szöveg		
Helyesírás			
Íráskép			

_____

dátum

_____

dátum

_____

javító tanár

_____

jegyző